اخبار کوتاه

احتمال وقوع طوفان گرد و خاک در تهران

هواشناسی استان تهران نسبت به وزش باد شدید و احتمال رخداد طوفان گرد و خاک در استان هشدار داد. اداره کل هواشناسی استان تهران با صدور هشدار زردرنگ آورده است: از دوشنبه تا پنجشنبه (۳۰ تیر تا ۲ مرداد) در بعضی ساعت‌ها وزش باد نسبتا شدید تا شدید گاهی با انتقال هوای گرم و گرد و خاک در نیمه جنوبی استان تهران به‌ویژه نوار جنوبی پیش‌بینی می‌شود. در این شرایط جوی امکان گسترش گرد و خاک از استان‌های همجوار، کاهش کیفیت هوا و شعاع دید، احتمال وزش باد خیلی شدید و رخداد طوفان گرد و خاک، خطر شکستن درختان کهنسال و نهال‌ها و امکان صدمه به پوشش گلخانه‌ها وجود دارد.

تغییر روش ثبت‌نام دانش‌آموزان اتباع

محمد سلیمی، مدیرکل ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات وزارت آموزش و پرورش، به ایسنا گفت: امسال مهم‌ترین تغییر در ثبت‌نام اتباع دانش‌آموز، انتقال مسئولیت تشخیص اقامت قانونی دانش‌آموزان از مدیران مدارس به وزارت کشور و دفاتر کفالت و مهاجرت بوده است؛ به‌گونه‌ای که دانش‌آموزان اتباع موظف‌اند برای ثبت‌نام به دفاتر تعیین‌شده مراجعه کرده و پس از دریافت معرفی‌نامه، قادر به ثبت‌نام در مدارس خواهند بود. وی تأکید کرد: این اقدام در پی سیاست‌های کلان نظام و به همنظور کاهش تعارضات و بار مسئولیت مدیران مدارس اتخاذ شده است.

۳۹ لاشه فوک خزری در سواحل مازندران

با کشف لاشه یک قلاده فوک خزری در ساحل شهرستان نور، تعداد لاشه‌های شناسایی‌شده این گونه در سواحل مازندران از ابتدای سال ۱۴۰۴ تاکنون به ۳۹ مورد رسید. به گزارش ایلنا، معاون محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی اداره‌کل حفاظت محیط زیست مازندران گفت: در ادامه روند پایش‌های میدانی در نوار ساحلی دریای خزر، لاشه یک قلاده فوک خزری (Phoca caspica) در محدوده ساحلی شهرستان نور مشاهده، مستندسازی و گزارش مربوطه تهیه شد. روح‌ا... اسماعیلی، معاون محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی اداره‌کل حفاظت محیط زیست مازندران با اشاره به ادامه اجرای «برنامه اقدام ملی حفاظت از فوک خزری»، گفت: عملیات پایش با مشارکت مرکز امداد و نجات فوک خزری، همکاری اداره‌کل دامپزشکی استان و هماهنگی سایر نهادهای مسئول در حال انجام است و در صورت امکان، نمونه‌برداری تخصصی از لاشه‌ها انجام خواهد شد. وی افزود: با احتساب این مورد، تعداد لاشه‌های شناسایی‌شده فوک خزری در سواحل مازندران از آغاز سال جاری تاکنون به ۳۹ قلاده رسیده است که برخی از آنها به علت فساد پیشرفته امکان کالبدگشایی نداشته‌اند.

قطع آب تهدیدی علیه دارایی‌های زیست محیطی

رئیس کمیته اجتماعی شورای اسلامی شهر تهران با بیان اینکه هرگونه قطع آب تهدیدی مستقیم علیه دارایی‌های زیست محیطی کلانشهر تهران است، گفت: درخواست می‌شود با تقویت همکاری بین بخشی، اقدامات عاجلی در راستای حفظ فضای سبز تهران انجام شود. به گزارش ایلنا، زهرا شمس احسان با تأکید بر ضرورت مدیریت هوشمند آب برای آبیاری فضای سبز، اظهارکرد: شرایط امروز نیازمند اتخاذ رویکرد هوشمندانه است. پیامدهای کاهش آبیاری و مراقبت ناکافی از سرمایه‌های زیست محیطی که تضعیف فضای سبز را به دنبال خواهد شد، منجر به خسارات جبران ناپذیری می‌شود. وی افزود: هرگونه قطع آب تهدیدی مستقیم علیه دارایی‌های زیست محیطی کلانشهر تهران است؛ لذا درخواست می‌شود با تقویت همکاری بین بخشی، اقدامات عاجلی را در راستای حفظ فضای سبز تهران انجام دهد.

تشکیل پرونده قضائی برای مرگبارترین تصادف تابستان

رئیس کل دادگستری فارس در پی وقوع حادثه مرگبار واژگونی اتوبوس مسافربری در محدوده شهرستان کوار از تشکیل پرونده قضائی در خصوص این حادثه و شروع تحقیقات به منظور شناسایی علل حادثه خبر داد. سید صدراله رجایی نسب به مهرگفت: در پی وقوع حادثه مرگبار واژگونی اتوبوس مسافربری در محدوده شهرستان کوار تشکیل پرونده قضائی در خصوص این حادثه و شروع تحقیقات به منظور شناسایی علل اتفاق ناگوار آغاز شده است. رئیس کل دادگستری استان فارس با بیان اینکه از لحظات اولیه وقوع حادثه، مقامات قضائی به منظور بررسی صحنه در محل حاضر شدند تصریح کرد: با حضور مقام قضائی همزمان با عملیات نیروهای امدادی نظارت‌های قضائی آغاز شد و پرونده در خصوص علل وقوع حادثه شناسایی مقصر یا مقصران احتمالی در دستور کار قرار گرفت. گفتنی است حادثه واژگونی اتوبوس مسافربری که ظهر شنبه در محدوده حوزه قضائی کوار اتفاق افتاد تاکنون ۲۱ کشته و ۳۴ مصدوم داشته است.

گزارش «آرمان ملی» از لزوم ارائه برگ سلامت روان در برخی موارد

برگ سلامت روان؛ شرط دریافت گواهینامه رانندگی

آرمان ملی- شفق محمدحسینی: ارائه گواهی سلامت روان، به عنوان یکی از شرایط اصلی دریافت گواهینامه رانندگی در کشور درنظر گرفته شده است. مساله‌ای که می‌توانست زودتر از اینها درنظرگرفته شود، تا حداقل با کاهش بسیاری از تصادفات و حوادث هنگام رانندگی روبه‌رو باشیم. اگر برای افرادی که دچار بیماری‌های روانی بودند، بیماری‌هایی که به گفته روانشناسان بسیاری از آنها قابل درمان است، لزوم پیگیری درمان درنظر گرفته می‌شد، شاید وضعیت سلامت روان جامعه ما امروز بهتر ازآنچه اکنون است، بود. طبق ماده ۳ این آیین‌نامه، متقاضیان گواهینامه باید علاوه بر معاینات جسمی و بینایی‌سنجی، گواهی سلامت روانی خود را از مراکز پزشکی صلاحیت‌دار که مورد تأیید وزارت بهداشت و سازمان پزشکی قانونی هستند، دریافت و ارائه کنند. این الزام شامل تمامی انواع گواهینامه‌ها از جمله پایه سوم، ویژه، موتورسیکلت و غیره می‌شود. در ماده ۹ از پیوست ۲ آیین‌نامه، به صراحت به ارزیابی اختلالات روحی و روانی (اختلالات اعصاب و روان) به عنوان یکی از معیارهای مهم احراز سلامت جسمانی و روانی رانندگان اشاره شده است. این ارزیابی‌ها باید بر اساس دستورالعمل‌های اجرایی وزارت بهداشت و با هماهنگی نیروی انتظامی انجام شود. در همین راستا، ربابه نوری، دانشیار روانشناسی بالینی دانشگاه خوارزمی، به «آرمان ملی» گفت: خیلی از مشکلات روانشناختی بر تمرکز و توجه افراد و همچنین بر تعادل و قدرت هماهنگی آنها اثرگذار است. به همین دلیل مسلما کسی که سلامت روان مناسبی ندارد، نمی‌تواند رانندگی خوبی داشته باشد. نوری در ادامه افزود: زمانی که فرد بیماری‌هایش را درمان نمی‌کند، چون تمرکز و توجه کافی ندارد و درگیر نشخوارهای فکری سنگینی است، این فرد واقعا نمی‌تواند رانندگی خوب و معقولی داشته باشد. یا اگر فرد درگیر بیماری‌های روانی شدیدتری مانند توهم و هذیان هم باشد، این فرد هم ممکن است در هذیانش دیگران را هم دخیل بداند و رانندگی مناسبی نداشته باشد. حالا افرادی که ماده مخدر مصرف می‌کنند، هم باز رانندگان مناسبی نیستند. به دلیل اینکه بیماری‌های روانشناختی دقیقا در توانایی‌های ذهنی افراد اثر می‌گذارند، قطعا در رانندگی هم اثرگذار هستند و این افراد باید حتما به دنبال درمان باشند.

اثر بیماری بر تصمیم‌گیری

او درباره افرادی که گواهی سلامت روان را صادر می‌کنند، افزود: به احتمال زیاد روانپزشکان هستند که افراد را از نظر سلامت روان ارزیابی خواهند کرد تا ببینند که افراد مشکلی دارند یا نه. اگر مشکلی دارد، این مشکل تا چه حد می‌تواند در توانایی‌های شناختی فرد، یعنی روی تمرکز، توجه، روی تصمیم‌گیری درست و به موقع، اثرگذار باشد. نوری درباره بیشترین مشکلات روانی در ایران، بیان کرد: اختلالات افسردگی بسیار شایع است. و فرد واقعا تمرکزش را از دست می‌دهد و درگیر نشخوارهای فکری است و حواسش پرت کرد و یعنی آن سرعت عملی که هنگام رانندگی باید داشته باشد، ندارد. برخی از این افراد نیز به مواد پناه می‌آورند که حالشان را بهتر کند، اما مشکلاتشان بدتر و بیشتر می‌شود. نوری درباره اینکه چه آدمی را از نظر روانی سالم می‌نامیم، گفت: حداقل ملاک این است که فرد مبتلا به یک بیماری روانشناختی مانند افسردگی نباشد. برای این حتما شاخص‌هایی خواهند گذاشت. نه اینکه هر فردی افسردگی داشته باشد، نتواند رانندگی کند. یعنی شدت بیماری روانی فرد و شدت اختلالات فرد، اگر از یک حدی که مشخص خواهند کرد، بیشتر باشد، فرد باید برود و درمان شود، تا بعد بتواند گواهینامه را دریافت کند.

تحریک پذیری

با توجه به اینکه افراد زیادی را در هنگام رانندگی مشاهده می‌کنیم که پرخاش و دعوا می‌کنند، نوری درباره این افراد نیز گفت: مساله این است که فردی که از نظر سلامت روان حالش خوب نباشد، حوصله ندارد و اگر این آدم در شرایط عادی باشد، اگر فردی بیاید و بخواهد از آن سبقت بگیرد، خیلی راحت‌تر اجازه می‌دهد. اما زمانی که افراد از نظر روحی و سلامت روان، وضعیت مناسبی ندارند، پدیده‌ای اتفاق می‌افتد که ما به آن تحریک پذیری می‌گوییم. یعنی آستانه تحمل فرد پایین آمده است. اگر در شرایط عادی و زمانی که فرد حال نرمالی دارد، ممکن است تحت انواع فشارها هم باشد و واکنشی نشان ندهد و خونسرد باشد، و بایستد و منتظر نوبت خود باشد، وقتی که حال خوبی ندارد و تحریک پذیر است و آستانه تحملش پایین است، برای هر مساله‌ای سریع واکنش نشان می‌دهد و از کوره درمی‌رود. این حاکی از آن است که فرد حوصله و انرژی ندارد. حال خوبی ندارد. خیلی از این افراد، تشخیص می‌گیرند و مثلا اختلال افسردگی را معمولا آدم‌ها دارند و بیماری شایعی است. در همه دنیا هم وجود دارد و در کشور ما هم شاید بیشتر است. این دانشیار روانشناسی بالینی درباره روند درمانی بیماران دچار مشکلات روان افزود: زمانی که فرد بیمار تحت درمان قرار بگیرد و روان درمانی و دارو درمانی شود، دیگر این حالت تحریک پذیری اتفاق نمی‌افتد. فرد حوصله رانندگی را دارد و حالا با این حال بهتری که دارد، اگر فردی هم جلوی خودرویش بپیچد، ناراحت می‌شود، اما دیگر با فرد روبه‌رو درگیر نمی‌شود.

اختلال و درمان

او با اشاره به اینکه اغلب اختلالات روانی شایع در ایران قابل درمان هستند، گفت: بیماری‌های روانشناختی، بخصوص آنچه که بیشتر در مردم شایع است، انواع افسردگی‌ها، اختلالات اضطرابی و اختلالات مرتبط با تروما است، اینها کاملا قابل درمان هستند. اما مساله این است که مردم واقعا بیماری روانی خود را خیلی جدی نمی‌گیرند و به دنبال درمان نیستند و تصورشان این است که درمان بیماری‌های روانی گران است. این درحالی است که همه بیمارستان‌های شهرهای بزرگ، علوم پزشکی‌ها، روانشناس و روانپزشک دارند که اینها به صورت دولتی کار می‌کنند. مراکز جامع سلامت، که همان درمانگاه‌های وزارت بهداشت هستند، پزشک دوره دیده روانپزشکی و روانشناس دارند که با تعرفه‌های دولتی تقریبا رایگان به مردم خدمت ارائه می‌دهند. علاوه بر این ما چند خط مرتبط با روان درمانی داریم، خط ۴۰۳۰، که خط مشاوره وزارت بهداشت است. خط تلفن ۱۴۸۰ که برای بهزیستی است. خط ۱۵۷۰ که برای آموزش و پرورش است. اینها همه دولتی و با تعرفه‌های دولتی است. اما مردم متاسفانه به آن میزان که باید مراجعه نمی‌کنند. یا اطلاعی ندارند و یا تصور می‌کنند که حتما افراد با بیماری‌های حاد باید به روانشناس مراجعه کنند. مردم بیشتر به آن مطالبی که در دسترس‌شان در فضای مجازی است اکتفا می‌کنند و به دنبال درمان نمی‌روند. او با اشاره به شرط دریافت برگه سلامت روانی برای دریافت گواهینامه، گفت: اقدام خوبی است، زیرا آدم‌ها همین طور خودشان را رها می‌کنند و به دنبال درمان نمی‌روند و اصلا به بخش سلامت روان خود خیلی دقت نمی‌کنند. این وضعیت سبب می‌شود که یک ارزیابی صورت گیرد بر افراد مختلف که آنها اصلا حوصله رانندگی دارند و تمرکز لازم برای رانندگی دارند؟ که نه خودش را به دردسر بیندازد و نه دیگران را.

کشفیات محوطه‌های پیش از تاریخ دره خرم آباد

یک باستان شناس پیش از تاریخ، کشفیات محوطه‌های دره خرم آباد را باعث گسترش شناخت منطقه دانست و گفت: این کشفیات اهمیت دره خرم‌آباد را در گفتمان باستان شناسی ارتقا بخشید. به گزارش مهر، چند روز پیش محوطه‌های پیش از تاریخ دره خرم‌آباد به فهرست میراث جهانی یونسکو افزوده شدند؛ این اولین بار است که میراث پارینه سنگی ایران در سطح جهانی پذیرفته و اثبات شد. در این باره سونیا شیدرنگ، باستان‌شناس در گفتگو با خبرنگار مهر به بیان اهمیت باستان شناسی و فرهنگی چشمگیر این مکان‌های کهن پرداخت و بر بنیان‌های علمی، اهمیت جهانی و تأثیرات گسترده فرهنگی و دانشگاهی این دستاورد تاریخی تاکید کرد. پژوهش‌های میدانی گسترده وی در مکان‌های کلیدی پارینه سنگی زاگرس، هسته علمی این پرونده ثبت شده را تشکیل داده و اطلاعات و داده‌های باستان شناسی محوطه‌های یافته، قمری، کنجی، گیلوران، کلدر و پناهگاه ارجنه را یکپارچه کرده است. سونیا شیدرنگ، عضو هیأت علمی گروه باستان شناسی دانشگاه شهید بهشتی و متخصص باستان شناسی پارینه سنگی با مدرک دکتری باستان شناسی پیش از تاریخ از دانشگاه بوردو است که قدرت این پرونده ثبتی را تشریح کرد و گفت: این قدرت ریشه در بیش از نیم قرن کاوش و پژوهش باستان شناسی در غارهای و مکان‌های پیش از تاریخ دره خرم آباد داشت.

ارتقای اهمیت دره خرم‌آباد

تحقیقات دکتری وی، در دانشگاه بوردو فرانسه و همکاری‌های طولانی‌مدت با بخش پارینه‌سنگی موزه ملی ایران، پایه‌ای اساسی برای آماده‌سازی پرونده فراهم کرد. شیدرنگ در این زمینه گفت: ارتباط من با باستان شناسی پارینه‌سنگی لرستان از فصل‌های کاوش ۲۰۰۵ و ۲۰۰۸ در غار «یافته» شروع شد که با همکاری بخش پارینه‌سنگی موزه ملی ایران و دانشگاه لیژ انجام گرفت. در طی این پژوهش‌ها بقایای فرهنگی قابل توجهی از فرهنگ برادوستی، که شناخته شده ترین فرهنگ دوره پارینه سنگی جدید زاگرس است کشف شد. یافته‌های این پژوهش‌ها که در مجلات علمی بین‌المللی منتشر و بخش‌های مهمی از پایان‌نامه دکتری من را تشکیل دادند، شامل تحلیل‌های گونه شناسی و فن آوری جامع مجموعه‌های دست ساخته‌های سنگی غار یافته و پناهگاه صخره‌ای پاسنگر بود. همچنین اشیای نمادینی مانند زیورآلات ساخته شده از صدف‌های دریایی و دندان‌های سوراخ شده گوزن یافتیم که قدیمی‌ترین شواهد رفتار نمادین انسان‌های مدرن در مرزهای کنونی ایران محسوب می‌شوند. این کشفیات نه تنها شناخت از پیش از تاریخ منطقه را گسترش داد بلکه اهمیت دره خرم‌آباد را در گفتمان باستان شناسی جهانی ارتقا بخشید. شیدرنگ با پژوهش‌های خود، توالی فرهنگی برادوستی (حدود ۴۰ هزار تا ۲۵ هزار سال پیش) را بازتعریف کرده و گفت: کشف نادر زیورآلات شخصی گواه ملموسی بر پیچیدگی شناختی اولیه و ارتباط نمادین است که نقش حیاتی در اثبات ارزش جهانی استثنایی دره داشت. وی گفت: با قرار گرفتن پرونده باستان شناسی مکان‌های پیش از تاریخ خرم‌آباد در فهرست جهانی درباره منشأ و پراکندگی انسان مدرن، اهمیت علمی آن و همسویی با معیارهای یونسکو، ارزش جهانی استثنایی آنها را نشان دادیم. این دره دیدگاهی مهم درباره تعامل انسان خردمند و نئاندرتال و ظهور رفتار نمادین در جنوب غرب آسیا ارائه می‌دهد. شیدرنگ با بیان اینکه در میان سایت‌های نامزد، غار یافته در حدود ۱۲ کیلومتری غرب خرم‌آباد اهمیت ویژه‌ای دارد گفت: یافته‌های کلیدی شامل ابزارهای ساخته شده از تیغه‌های کوچک و ابزارهای استخوانی مانند سوزن و تیزه بود که احتمالاً برای تولید پوشاک اولیه استفاده می‌شد. آویزهای ساخته شده از دندان‌های گوزن، وصدف‌های دریایی نیز به دست آمده که احتمالاً صدف‌ها از خلیج فارس آمده‌اند و دلالت بر ارتباطات دوردست و شبکه‌های مبادله اولیه دارد. وی افزود: مطالعات مرجان مشکور از موزه ملی تاریخ طبیعی پاریس نشان داد که شکارچیان و گردآورندگان در این منطقه در شکار بز کوهی تخصص داشتند همچنین به شکار گوزن قرمز، غزال و گراز می‌پرداختند. بقایای گوشت خوارانی مانند پلنگ، خرس و روباه نشان دهنده بهره‌برداری از پوست برای پوشاک یا رختخواب است. در این میان، غار «یافته» احتمالاً به عنوان اردوگاهی برای این گروه‌های پارینه‌سنگی جدید عمل می‌کرد. به طور کلی، یافته و پناهگاه‌های مجاورش نقش مهمی در نشان دادن حضور طولانی‌مدت انسان، فرهنگ نمادین و راهبردهای سازگاری دره داشتند که همه از ارکان پرونده ثبت یونسکو بودند.

درخواست بررسی عمیق‌تر

یکی از تلاش‌های مهم تقویت پرونده، کاوش هدفمند در غار قمری در سال ۲۰۲۵ بود که مستقیماً در پاسخ به توصیه‌های ایکوموس انجام شد. در این باره شیدرنگ توضیح داد: این پروژه به طور خاص برای پاسخ به درخواست ایکوموس جهت بررسی عمیق‌تر توالی فرهنگی غار قمری که کمتر مورد کاوش قرار گرفته بود، آغاز شد. این کاوش که به طور مشترک توسط شیدرنگ و فریدون بیگلری از موزه ملی ایران انجام شد، از اواخر فوریه تا اوایل آوریل ادامه داشت و یافته‌های علمی مهمی به همراه داشت. شیدرنگ در ادامه گفت: مالایه‌های استقرار نئاندرتال‌ها که به خوبی حفظ شده‌اند را کشف کردیم که شامل مجموعه‌های دست تراش‌های سنگی و بقایای جانوری بز کوهی و گوزن قرمز بود که علائم واضح بریدگی و تغییرات حرارتی داشتند و همچنین وجود سوختگی و زغال در این لایه‌ها، شواهد مستقیم استفاده از آتش توسط نئاندرتال‌ها را نشان می‌دهد. لایه‌های بعدی حاکی از فعالیت‌های دامداران دوره مفرغ به همراه سفال‌های منقوش بودند که شباهت‌های سبک‌شناسی با سفال‌های هم‌عصر خوزستان داشتند و احتمال تبادل فرهنگی بین جوامع کوهستانی و دشت را مطرح کردند. وی در ادامه گفت: این کاوش نه تنها به سوالات ایکوموس پاسخ داد بلکه درک ما را از سکونت‌های پیش از تاریخ دره افزایش داد و علاوه بر آن این پروژه توجه رسانه‌های بین‌المللی را جلب کرد. محوطه‌های پیش از تاریخ دره خرم‌آباد حضور انسانی مستمر و طولانی از پارینه‌سنگی میانه تا دوره‌های تاریخی را نشان می‌دهند. غار یافته نخستین رفتارهای نمادین انسان هوشمند را آشکار می‌کند، در حالی که غار قمری لایه‌های سکونت نئاندرتال را در خود دارد که بعدها با شواهد دامداران دوره مفرغ جایگزین شده‌اند. غار کنجی ابزارهای سنگی پارینه‌سنگی میانه را به همراه تدفین‌های دوره مفرغ و برنز حفظ کرده است. کنجی به ویژه اهمیت دره را فراتر از دوران پارینه‌سنگی نشان می‌دهد، زیرا توالی آن بقایای گروه‌های کوچرو شکارگر-گردآورنده تا کشاورزی و دامداری مستقر را ثبت کرده است که به ما امکان مطالعه تحولات اجتماعی-فرهنگی را در یک زیست‌بوم نسبتاً بسته با مرزهای مشخص می‌دهد.

توالی چند دوره‌ای دره

شیدرنگ تاکید کرد که این توالی چند دوره‌ای دره را محیطی استثنایی برای بررسی الگوهای بلندمدت سکونت، تکامل و سازگاری انسان می‌سازد. سکونت انسان در این منطقه با دوره پارینه‌سنگی پایان نیافت. در دوره نوسنگی، مفرغ، برنز و دوره‌های بعد ادامه پیدا کرد و الگوهای سکونت به تدریج از غارها به کف دره، به ویژه در اطراف چشمه‌های کارستی و منطقه اطراف قلعه فلک‌الافلاک منتقل شد. اما این جوامع پیش از تاریخ بعدی همچنان از غارها به صورت فصلی برای پناهگاه و مدیریت گله‌هایشان استفاده می‌کردند. این تداوم طولانی‌مدت چشم‌انداز ارزشمندی درباره مسیر تطوری فرهنگ انسان و سازگاری‌های فرهنگی و زیست‌محیطی گسترده‌ای که در طول ده‌ها هزار سال رخ داده، ارائه می‌دهد. وی گفت: ما باید راه‌هایی برای آماده‌سازی این مکان‌های باستان شناسی و یافته‌هایشان برای معرفی جهانی و بازدیدهای آینده طراحی می‌کردیم. شیدرنگ درباره مزیت راهبردی ارائه پرونده ثبت منسجم گفت: معتقدم پرونده‌های ثبت میراث جهانی که شامل چند مکان یا اثر مرتبط و از لحاظ موضوع و محتوا و زمان به هم مرتبط هستند و تصویر جامعی از یک دوره یا فرهنگ (ها) ارائه می‌دهند، مانند محوطه‌های پیش از تاریخ دره خرم‌آباد؛ شانس بیشتری برای اثبات ارزش جهانی استثنایی خود دارند. اما آماده‌سازی چنین پرونده‌های جامعی به بودجه، زمان و هماهنگی سازمانی قابل توجهی نیاز دارد. شیدرنگ اشاره کرد که با وجود چندین فصل کاوش، بخش‌های بزرگی از رسوبات باستان شناسی غارهای دره هنوز دست‌نخورده و به طرز قابل توجهی حفظ شده‌اند. وی ادامه داد: این فرصت هیجان‌انگیزی برای تحقیقات آینده است، به ویژه از طریق رویکردهای بین‌رشته‌ای نوین مانند تکنیک‌های پیشرفته تاریخ‌گذاری، دیرین ژنتیک و تحلیل رسوبات. امیدواریم ثبت میراث جهانی، تلاش‌های پژوهشی سیستماتیک‌تر و همکاری‌های گسترده‌تر را رقم بزند.

گزارش

تبخیر آب پشت سدها با سرعت ۳ برابر میانگین جهانی

استاد دانشکده محیط زیست دانشگاه تهران گفت: از آنجا که مقوله آب در هر جامعه‌ای با امنیت ملی گره خورده است، می‌تواند به عنوان یک پاشنه آشیل، حوزه امنیت ملی را هم تحت تأثیر قرار دهد. مهدی اسمعیلی بیدهندی، استاد دانشکده محیط زیست دانشگاه تهران در گفت‌وگو با ایلنا در رابطه با دلایل کاهش آب ورودی سدها توضیح داد: در خصوص کاهش ورودی آب سدها، باید در نظر بگیریم بخش عمده‌ای از این کاهش ورودی به کاهش نزولات جوی و تغییرات اقلیمی که دسترسی ما را به منابع آب مطلوب و مورد نظرمان کم و کمتر کرده است، برمی‌گردد. در طول سالیان گذشته، وقوع دوره‌های خشکسالی طولانی‌مدت در داخل کشور، منابع آبی مختلف و مصرف‌کننده‌ها را تحت تأثیر قرار داده است. می‌توانیم بگوییم عامل اصلی کاهش ورودی‌ها، کاهش نزولات جوی است و بخشی از آن مربوط به اضافه برداشت در بالادست سدهاست که باعث می‌شود، ورودی ما پشت سدها و ذخیره آن کاسته شود. وی ادامه داد: پاسخگوی اینکه چه تمهیداتی برای مقابله با این شرایط و مخاطرات باید مدنظر قرار بگیرد، با متولی آن، وزارت نیروست. اما در مورد اقداماتی که می‌توانسته صورت بگیرد، می‌توانیم بخشی را مرور کنیم: بخشی از این اقدامات می‌تواند تخصیص آمایش‌شده منابع محدود موجود باشد؛ یعنی منابع آبی که در بالادست سدها فراهم است، بر اساس اولویت‌ها تخصیص داده شود و در شرایط کنونی، اولویت اول و اصلی را آب شرب شهرها قرار بدهند. استاد دانشگاه تهران با توجه به اهمیت اولویت‌بندی در برنامه‌ریزی افزود: با تمهیداتی در حوزه کشاورزی و در حوزه صنعت باید میزان تخصیص آب را مدیریت کنند و کاهش بدهند. از طرف دیگر، می‌توانند در این شرایط از کشت‌های غیرضروری و غیراستراتژیک در حوزه‌هایی که با کمبود و چالش منابع آب روبه‌رو هستند، جلوگیری کنند. وقتی با شرایط خشکسالی و با کاهش آورد آب در پشت سدها روبه‌رو هستیم، باید ببینیم چه کاری اولویت دارد و آب را برای آن کار تخصیص دهیم و در صورتی که برای سایر امور که با امنیت ملی مرتبط نیست، می‌توانیم تخصیص آب به آن را کمتر کنیم یا حداقل با رویکرد واردات، آن را جایگزین بکنیم. استاد دانشگاه تهران درباره شیوه مدیریت آب توضیح داد: می‌توانیم با اجرای طرح‌های آبخیزداری، همان میزان نزولات جوی که کم است را مدیریت کنیم. نکته دیگری را که باید در نظر بگیریم، این است که کشور ما، کشوری است که در کمربند گرم و خشک کره زمین واقع شده و قرارگیری آن در موقعیت جغرافیایی، آن را در وضعیتی قرار داده که میزان تبخیر در کشور ایران، سه برابر متوسط جهانی است. یعنی حتی منابع آب محدودی هم که جاری می‌شود و در پشت دیواره سدها ذخیره می‌شود، با سه برابر سرعت بیشتر نسبت به متوسط جهانی در حال تبخیر شدن است. وی در ادامه افزود: سدهای ما ناخواسته به افزایش میزان تبخیر کمک می‌کند. آب در گذشته جاری بود و با عبور از بستر رودخانه‌ها، منابع آب زیرزمینی ما را تغذیه می‌کرد. با ذخیره کردن آن پشت سدها، ظرفی را فراهم کردیم که دائم از آن تبخیر اتفاق می‌افتد و میزان تبخیر این آب از پشت سدها، به همراتب بیشتر از حالتی است که در گذشته، اگر در مسیر طبیعی خودش در رودخانه‌ای جاری بود، تبخیر از آن صورت می‌گرفت. باید با استفاده از فناوری‌هایی که قابل استفاده است، نسبت به کنترل تبخیر اقدام و این مسئله را مدیریت کنند. اسمعیلی با اشاره به مخاطراتی که کاهش آب سدها برای شهرها دارد، گفت: زمانی که آورد آب در پشت سدها کاهش پیدا می‌کند، با خطر کمبود آب مورد نیاز برای شهروندان یا به اصطلاح کمبود آب شرب مورد نیاز و مصرف شهروندان مواجه می‌شویم. میزان کاهش آورد آب پشت سدها، می‌تواند شرایطی را فراهم کند که شهروندان در آن کلان شهرها با جیره‌بندی آب یا خدای نکرده در سناریوهای شدیدتر با عدم دسترسی به منابع آب مورد نیاز روبه‌رو شوند. استاد دانشگاه تهران افزود: در کلان شهرها، آب از منابع مختلفی مثل سدهای متعدد، منابع آب‌های زیرزمینی و تصفیه خانه‌های متعدد تأمین می‌شود. ممکن است در یک سد، وضعیت به نحوی باشد که آب مورد نیاز بخشی از شهر را تأمین کند و در شرایط نسبتاً معقولی قرار داشته باشد، اما در سد دیگری که آب مورد نیاز قسمت دیگری از شهر را تأمین می‌کند، شرایط به همراتب بدتر باشد و نقطه‌ای از شهر یا مناطقی از شهر با قطعی آب یا عدم دسترسی مواجه شوند.

روی خط آرمان ملی

۸۸۱۰۵۰۰۷

مشکلات دانشجویان

دانشجو هستم و به خاطر قطعی اینترنت کارهای تحقیقاتیم با مشکل مواجه شده است، هیچ سایتی بالا نمی‌آید خواهش میکنم مسئولان فکری اساسی برای این قطعی اینترنت کنند.

موحدی از تهران

آسفالت راه روستایی تفتازان

راه روستایی تفتازان هنوز آسفالت نشده است و ساکنان آن برای رفت و آمد به شیروان با مشکلات فراوانی روبه‌رو هستند. این مسئله باعث ایجاد دشواری‌هایی برای مردم منطقه شده و نیاز به رسیدگی فوری از سوی وزارت راه و شهرسازی دارد. از این رو، تقاضا دارم تا این موضوع در اولویت قرار گیرد و اقدامات لازم برای اصلاح وضعیت انجام شود.

سمیرا رشیدی

کرایه اتوبوس‌های برون شهری

افزایش ۸۰ درصدی کرایه اتوبوس‌های برون شهری باعث نارضایتی شدید مسافران شده است. این تغییرات بدون هیچ حساب و کتابی انجام شده و موجب فشار مالی بیشتری بر خانواده‌هایی شده است که وسیله نقلیه شخصی ندارند و مجبورند از حمل و نقل عمومی استفاده کنند. این اقدام به‌ویژه در شرایط اقتصادی کنونی پیامدهای منفی زیادی به همراه خواهد داشت و نیاز به بازنگری فوری دارد.

صابر برزگر جونیانی